

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Linnea Ranvinge

Datalagring kontra personlig integritet

Svensk rätt efter ogiltigförklarandet av datalagringsdirektivet

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Uppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Lotta Maunsbach

Termin: HT 2014

Innehåll

ABSTRACT	4
SAMMANFATTNING	5
FÖRKORTNINGAR	6
1. INLEDNING	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Syfte och frågeställningar	8
1.3 Metod	9
1.4 Avgränsningar	9
1.5 Material och forskningsläge	10
1.6 Disposition	10
2 INTEGRITETSSKYDDET	11
2.1 Integritetsskyddet i svensk rätt	11
2.2 Rätten till privatliv inom EU	11
2.3 EU-rätten i förhållande till nationell rätt	13
3 LAGRING AV TRAFIKUPPGIFTER	14
3.1 Datalagringsdirektivet	14
3.2 Implementering av datalagringsdirektivet	15
3.3 Trafikuppgifter och brottsutredning	17
4 DATALAGRINGSDOMEN OCH DESS FÖLJDER	19
4.1 Datalagringsdomen	19
4.2 Rättsläget efter datalagringsdomen	20
4.2.1 Gällande lagstiftning	20
4.2.2 Medlemsstaternas agerande	21
4.2.3 Sverige efter datalagringsdomen	22
5. ANALYS	25
5.1 Aktuell EU-lagstiftning	25
5.2 Svensk rätt efter datalagringsdomen	25

5.3 De lege ferenda	27
5.4 Slutsats	28
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	29
Offentligt tryck	29
EU-dokument	29
Litteratur	30
Elektroniska källor	30
Svensk praxis	33
Domar från EU-domstolen	33
Domar från Europadomstolen	33
Utländska domar	34

Abstract

In 2006, following the two terror attacks in Europe; the European Council adopted the Data Retention Directive. There were two primary reasons behind the legislation; most importantly to simplify the prevention and investigation of serious crimes in the union, but also to harmonise the legislation surrounding retention of data among the Member States. The directive obligated telecommunications operators to save data about the communicating parties; when and where the communication happened as well as the type of it. It should be noted that the actual data being transferred was not included.

The legislation deemed controversial from the beginning. The primary concern among the Member States was that it interfered with personal integrity, especially the respect for private life and the protection of personal data (article 7 and 8 in the Charter of Fundamental Rights of the EU).

Sweden implemented the Data Retention Directive in 2012 by extending the Electronic Communications Act. The Swedish law went to greater length to protect the personal integrity by introducing a more strict control before authorities can access the data. Furthermore, Sweden also selected the shortest period of preservation allowed; six months.

In April 2014 the European Court of Justice declared the Data Retention Directive invalid. The reason was that the EU legislator had exceeded the limits of the principle of proportionality. The court stated that the directive interfered with the fundamental rights of the union and criticised the range of the retention, the national authorities' access to the data and the protection of the information stored. Especially the fact that every citizen was affected, without being involved in criminal activity, was questioned.

The purpose of this essay is to investigate the consequences of this judgement when it comes to the Swedish implementation.

The conclusion was made that it can be questioned if data preservation of every citizen in the union without crime suspicion is in accordance with the proportionality, even though the information stored can provide a valuable asset to crime investigation. Changes need to be made in order for the legislation to meet the Charter of Fundamental Rights of the EU. These changes should involve crime suspicion before any data is stored. It should be shaped as a coercive measure for national authorities to use when needed, to prevent and solve serious crimes in the EU. The principle of proportionality will not be fulfilled until these changes have been made.

Sammanfattning

År 2006 trädde datalagringsdirektivet i kraft med två terrorattentat i Europa i bagaget. Syftet var att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning gällande lagring av trafikuppgifter samt förenkla förebyggande och utredande av allvarlig brottslighet. De uppgifter som teleoperatörerna skulle lagra rörde vem som kommunicerade med vem, när och var det skedde samt vilken typ av kommunikation som användes.

Regleringen var kontroversiell redan när den kom; många medlemsstater menade att den stod i strid med rätten till privatliv och skyddet för personuppgifter (artikel 7 och 8 i stadgan). Samtidigt framhövs trafikuppgifters betydelse i brottsutredningar.

I Sverige implementerades datalagringsdirektivet år 2012, främst genom ändringar i LEK. Skyddet av uppgifterna var i vissa avseenden mer omfattande och utlämningsförfarandet mer kontrollerat. Lagringstiden bestämdes till sex månader, vilket var kortast möjliga tid enligt datalagringsdirektivet.

I april 2014 ogiltigförklarade EU-domstolen datalagringsdirektivet med förklaringen att unionslagstiftaren gått utöver proportionalitetsprincipens gränser. Kritik riktades mot lagringens omfattning, den begränsade för- och efterhandskontrollen samt bristande skydd av uppgifterna. Främst ifrågasattes avsaknaden av krav på indicium då någon koppling till misstanke inte krävdes utan samtliga medborgare omfattades. Den här uppsatsen syftar till att utreda datalagringsdomens konsekvenser för svensk rätt, detta genom en rättsdogmatisk och EU-rättslig metod.

Slutsatsen blir att det kan ifrågasättas om lagring av samtliga medborgares trafikuppgifter, utan krav på brottsmisstanke, kan anses proportionerligt. Detta trots markanta fördelar i brottsutredningshänseende. En översyn av regleringen är nödvändig för att implementeringen ska anses förenlig med EU-rätten efter datalagringsdomen. Denna översyn bör medföra att krav ställs på brottsmisstanke redan när uppgifterna lagras, eftersom det är redan då ett intrång i integriteten sker. Detta görs bäst genom att datalagring får formen av ett tvångsmedel som brottsbekämpande myndigheter kan använda sig av när det är nödvändigt för förebyggande och utredande av allvarlig brottslighet. Först då uppfylls proportionalitetsprincipen fullt ut.

Förkortningar

Bahnhof	Bahnhof AB
BRU	Beredningen för rättsväsendets utveckling
Datalagringsdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/24/EG av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG
Datalagringsdomen	EU-domstolens dom i de förenade målen C-293/12 och C-594/12, Digital Rights m.fl. mot Minister for Communications, Marine and Natural Resources m.fl. och Kärntner Landesregierung
Datalagringsutredningen	Ds 2014:23 Datalagring, EU-rätten och svensk rätt
Dir.	Kommittédirektiv
DN	Dagens Nyheter
Ds	Departementsserien
EESK	Europeiska ekonomiska och sociala kommittén
EISi	European Information Society Institute
EKMR	Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
EU	Europeiska unionen
Europadomstolen	Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna
FEU	Fördraget om europeiska unionen
FEUF	Fördraget om europeiska unionens funktionssätt
FR	Förvaltningsrätten
IHL	Lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet
Integritetsdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation

Kommissionen	Europeiska kommissionen
LEK	Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation
LEKF	Förordning (2003:396) om elektronisk kommunikation
Prop.	Proposition
PTS	Post- och telestyrelsen
PTSFS	Post- och telestyrelsens föreskrifter
RB	Rättegångsbalk (1942:740)
RF	Regeringsform (1974:152)
Rådet	Europeiska unionens råd (ministerrådet)
SFS	Svensk författningssamling
SIN	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden
SOU	Statens offentliga utredningar
Stadgan	Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
SvD	Svenska Dagbladet
Tele2	Tele2 Sverige AB

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Det har kallats ”[e]n massövervakning av hela befolkningen”¹ och har resulterat i absurditeter som att en internetleverantör anmälde sig själv för brott mot svensk lag – allt för att EU ska reagera mot den svenska lagstiftning som hävdas stå i strid med EU-rätten.

Det hela började år 2006 när EU antog datalagringsdirektivet. Det innebar att samtliga medlemsstater lagstiftningsvägen var tvungna att kräva lagring av trafikuppgifter för brottsförebyggande och brottsutredande ändamål. I Sverige var direktivet kontroversiellt, många menade att den enskildes rätt till privatliv och integritet äventyrades. Debatten medförde att Sverige införlivade direktivet för sent och dessutom sist bland medlemsstaterna. Det resulterade i en räkning på tre miljoner euro med EU-domstolen som avsändare och en bifogad dom på skadestånd för fördragsbrott. Kort efter att fakturan betalats upphävde unionen det regelverk som Sverige anklagats för att inte följa och förvirringen blev ännu större. Flera svenska teleoperatörer utropade glädjetjut i hopp om att datalagringen nu skulle få ett slut, men enligt svenska myndigheter skulle den svenska lagen fortsättningsvis gälla. Återigen väcktes debatten till liv med rubriker likt ”Sverige ignorerar historiskt EU-förbud mot datalagring”² och fortfarande är det inte helt klart vilka regler som gäller.

Grundfrågan rör rätten till privatliv och skyddet för den personliga integriteten kontra vikten av att beivra och utreda allvarlig brottslighet. För hur långt kan övervakningen egentligen sträcka sig utan att inkräkta på våra medborgerliga rättigheter?

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka de svenska reglerna kring datalagring och dess förenlighet med EU-rätten. För att uppnå syftet kommer följande frågeställningar att besvaras:

- På vilket sätt har Sverige implementerat datalagringsdirektivet?
- Hur skiljer sig de svenska reglerna från EU-rätten?
- Är de svenska reglerna om datalagring förenliga med stadgan och om inte; hur bör reglerna förändras för att inte strida mot EU-rätten?

---

¹ Burén, *Regeringen splittrad i frågan om datalagring*, DN 2014-11-14

² Andersson, Engström m.fl., *Sverige ignorerar historiskt EU-förbud mot datalagring*, DN 2014-08-09 (<http://www.dn.se/debatt/sverige-ignorerar-historiskt-eu-forbud-mot-datalagring/>).

1.3 Metod

För att besvara mitt syfte och mina frågeställningar kommer jag att tillämpa traditionell rättsdogmatisk metod.³ Jag kommer att studera lagtext, förarbeten, rättspraxis och doktrin för att fastställa gällande rätt, vilket är uppsatsens syfte. Då datalagringen bygger på ett initiativ från EU ligger det i sakens natur att även tillämpa en EU-rättslig metod där EU-rättsliga tolkningsprinciper, praxis från EU-domstolen etc. studeras.⁴

Uppsatsen kommer att granska gällande rätt utifrån ett kritiskt perspektiv där de svenska reglerna undersöks i förhållande till stadgans grundläggande rättigheter. Avslutningsvis kommer ett de lege ferenda-perspektiv att anläggas där en diskussion förs kring hur rättsreglerna borde se ut.

1.4 Avgränsningar

Den här uppsatsen fokuserar på svensk rätt i relation till EU-rätten. Hur övriga länder har hanterat datalagringsdirektivet faller utanför, även om en och annan komparativ utblick kommer att göras där det anses nödvändigt för förståelsen av den svenska utvecklingen.

Tidsmässigt omfattas perioden från 2006 (då datalagringsdirektivet trädde i kraft) och framåt och även om reglerna växt fram och delvis existerat tidigare kommer detta i princip inte att beröras av utrymmesskäl. När det gäller den svenska rätten kommer enbart den lagring som datalagringsdirektivet kräver att diskuteras och inte andra typer av övervakning, såsom t.ex. hemlig rumsavlyssning och myndigheters möjligheter att ta del av innehållet i telefonsamtal eller meddelande.

En annan stor avgränsning avser de mänskliga rättigheterna där jag valt att enbart fokusera på stadgan. EKMR kommer inte att beröras, främst av den anledningen att EU-domstolen i datalagringsdomen bygger sin argumentation på stadgan (inte på EKMR) men även då de två rättighetskatalogerna ansetts ha samma innebörd när det kommer till rättigheter som existerar i bägge regelverken.

Påverkan på konkurrensen och rent ekonomiska överväganden är också intressanta aspekter i sammanhanget. Vem som ska bekosta lagringen är ett exempel på en sådan frågeställning som är högst relevant, men som inte har någon direkt koppling till integritetsskyddet. Dessa frågor kommer därför inte att beröras närmare i det följande.

---

³ Korling och Zamboni (2013), s. 21.

⁴ Ibid, s. 125.

1.5 Material och forskningsläge

Det material som jag byggt uppsatsen på utgörs först och främst av lagtext och dess bakomliggande dokument, såväl inom Sverige som inom EU. Vidare har jag studerat praxis både från EU-domstolen och svenska domstolar, men även från Europadomstolen. Kommissionens uttalanden och utvärderingar har också varit en viktig källa i arbetet, liksom pressmeddelanden från olika aktörer på den svenska marknaden.

En omfattande debatt finns avseende datalagringsdirektivet och dess införlivande. Regleringen var – och är fortfarande – kontroversiell.⁵ När det däremot kommer till utvecklingen efter datalagringsdomen är rättsläget tämligen utforskat, vilket är föga förvånande med tanke på att domen i skrivande stund inte ens är ett år gammal. En statlig utredning har tillsatts för att utreda rättsläget, men jag vill här uppmärksamma läsaren på att den rapport som finns endast är ett första resultat som producerats under en tidsperiod på drygt en månad. Utredningens slutbetänkande kommer att lämnas först i mars 2015.⁶ Vidare har förvaltningsrätten meddelat dom i Tele2-målet, där domstolen bedömt rättsläget efter datalagringsdomen.⁷

1.6 Disposition

Inledningsvis återfinns en redogörelse för integritetsskyddet i kapitel 2 som berör såväl svensk rätt som EU-rätt. I kapitel 3 presenteras bakgrunden till datalagringen samt trafikuppgifters betydelse i brottsutredningar. Datalagringsdomen och dess efterföljande utveckling redovisas i kapitel 4. Avslutningsvis görs en analys i kapitel 5 där frågeställningarna besvaras och en diskussion förs kring regelverket och dess efterspel samt hur dessa förhåller sig till varandra.

---

⁵ Se bl.a. Ramberg, *Rätten till privatliv måste skyddas bättre*, SvD 2014-04-26 (http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/ratten-till-privatliv-maste-skyddas-bättre_3496242.svd); Dencker, *Datalagring behövs i kampen mot brott*, SvD 2014-04-23 (http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/datalagring-behovs-i-kampen-mot-brott_3486308.svd); Sundin, *EU-domen ger oss chans att förbättra övervakningslagar*, DN 2014-04-11 (<http://www.dn.se/debatt/eu-domen-ger-oss-chans-att-forbatta-overvakningslagar/>); Svenson, Malmquist, *Nätleverantörer har förhindrat vårt arbete*, SvD 2014-05-14 (http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/natleverantorer-har-forhindrat-vart-arbete_3538232.svd).

⁶ Ju2014/3010/P; Datalagringsutredningen.

⁷ FR, dom 2014-10-13, mål 14891-14.

2 Integritetsskyddet

2.1 Integritetsskyddet i svensk rätt

Skyddet för den personliga integriteten regleras i svensk grundlag. I 1 kap. 2 § 4 st. RF stadgas att det allmänna ska värna om den enskildes privat- och familjeliv och i 2 kap. 6 § 2 st. samma lag ges var och en skydd mot betydande intrång i den personliga integriteten utan samtycke. Lagrummet skyddar mot övervakning och kartläggning av personliga förhållanden. Dessa begrepp definieras enligt vardagligt språkbruk. Avgörande har ansetts vara den effekt som åtgärden har och inte syftet. Såväl intrångets omfattning som art ska vägas in i bedömningen av huruvida det rör sig om ett sådant betydande intrång som faller in under paragrafens tillämpningsområde eller inte.⁸

Det grundläggande skyddet får begränsas förutsatt att vissa villkor är uppfyllda. En inskränkning ska ske genom lag och ändamålet ska vara acceptabelt i en demokrati. Begränsningen får inte heller gå längre än vad som är nödvändigt för att uppfylla ändamålet. En gräns dras vid den fria åsiktsbildningen vilken aldrig får hotas av åtgärden. Ett förslag gällande begränsning av en rättighet måste dessutom vila i tolv månader om tio av riksdagens ledamöter yrkar det, såvida inte fem sjättedelar är för förslaget.⁹

2.2 Rätten till privatliv inom EU

De rättigheter som skyddas inom EU föreskrivs i stadgan som har samma rättsliga status som fördragen.¹⁰ När det gäller integritetsskyddet är främst rätten till privat- och familjeliv i artikel 7 i stadgan aktuell. EU-domstolen har dock slagit fast att när det rör sig om uppgifter knutna till en viss person och det utifrån dessa uppgifter går att identifiera personen i fråga aktualiseras även artikel 8 i stadgan och rätten till skydd för personuppgifter. Denna rättighet anses nära besläktad med rätten till privatliv.¹¹ Enligt artikel 52(3) i stadgan ska de rättigheter som även återfinns i EKMR ha samma innebörd i stadgan som de har i konventionen. Att artikeln 7 i stadgan korresponderar med artikel 8 EKMR har också explicit uttalats av EU-domstolen.¹²

Avseende bedömningen av huruvida ett intrång föreligger har EU-domstolen konstaterat att det inte har särskilt stor betydelse om det rör sig om information av känslig art. Inte heller om den enskilde får utstå olägenheter till följd av intrånget har någon direkt inverkan på

---

⁸ Prop. 2009/10:80, s. 250.

⁹ 2 kap. 20 – 22 §§ RF.

¹⁰ Art. 6(1) FEU.

¹¹ C-92/09, p. 47 – 52; Art. 16 FEUF.

¹² C-256/11, p. 70. Jfr 2 kap. 19 § RF.

bedömningen.¹³ Begreppet privatliv är ett vitt begrepp som inte kan ges en uttömmande definition och därför inte heller ska tolkas restriktivt.¹⁴ Europadomstolen har å sin sida konstaterat att inhämtande av uppgifter från en telefon gällande vilka samtal som ringts utgör ett intrång i rätten till privatliv.¹⁵

Rättigheterna i stadgan är emellertid inte absoluta. Inskränkning måste – liksom vid begränsning enligt RF – ske i lag samt begränsas till vad som anses nödvändigt för att uppfylla ett av unionen erkänt mål av allmänt samhällsintresse eller andra människors rättigheter.¹⁶ Enligt EU-domstolens praxis har kampen mot terrorism och organiserad brottslighet ansetts utgöra exempel på intressen som kan motivera en inskränkning.¹⁷

Ett krav på proportionalitet ställs också upp; åtgärden får inte inkräkta mer än vad syftet med begränsningen fordrar.¹⁸ Enligt EU-domstolen får begränsningen inte medföra att själva grunden i rättigheten äventyras på ett sätt som inte kan accepteras. En helhetsbedömning in casu ska göras där samtliga intressen vägs mot varandra. Rättigheten måste ses i ljuset av samhället och hur den verkar i det.¹⁹ Bedömningen ska enligt EU-domstolens praxis göras i två steg: för det första måste åtgärden syfta till att uppnå det mål som eftersträvas och för det andra får ingreppet inte gå längre än vad som är lämpligt och nödvändigt för att uppnå detta mål. Finns flera möjliga vägar ska den som medför minsta möjliga intrång väljas.²⁰

Medlemsstaterna har en skönsmässig bedömningsmarginal gällande proportionaliteten, men i slutändan är det EU-domstolen som har att avgöra tolkningsfrågan.²¹ Den bedömningsmarginal som nationella myndigheter fått kan vidare begränsas med hänsyn till vilken rättighet i stadgan som aktualiseras, ingreppets syfte, typ etc. När det gäller en central aspekt av individens integritet har marginalen ansetts betydligt mindre och därmed blir EU-domstolens krav på proportionaliteten efterlevs större. Automatisk behandling av personuppgifter som lagras för brottsbekämpande myndigheters åtkomst har särskilt nämnts som ett område där rätten till integritet måste garanteras.²²

---

¹³ C-465/00, p. 75.

¹⁴ S. and Marper v. the United Kingdom, p. 66.

¹⁵ P.G. and J.H. v. the United Kingdom, p. 35 – 38.

¹⁶ Art. 52(1) stadgan.

¹⁷ C-402/05 P, p. 363; C-539/10 P, p. 130. Jfr C-145/09, p. 46 – 47.

¹⁸ Art. 52(1) stadgan. Jfr art. 5(4) FEU.

¹⁹ C-112/00, p. 79 – 81; C-92/09, p. 48. Jfr C-390/12 p. 48 – 52.

²⁰ C-92/09, p. 74; C-283/11 p. 50.

²¹ Art. 19 FEU; Korling och Zamboni (2013), s. 125.

²² S. and Marper v. the United Kingdom, p. 101 – 103; Z. v. Finland, p. 95.

2.3 EU-rätten i förhållande till nationell rätt

År 1995 gick Sverige efter en folkomröstning med i EU och medlemskapet medför bl.a. en skyldighet att införliva unionens direktiv i svensk rätt.²³ Om en medlemsstat underlåter att uppfylla sina förpliktelser enligt fördragen riskerar staten att dömas för fördragsbrott och i förlängningen skadestånd.²⁴

När det gäller EU-rättens förhållande till nationell rätt klargjorde EU-domstolen i målet Costa mot ENEL att EU-rätten har företräde. Om en svensk rättsregel strider med EU-rätten ska den föras således inte tillämpas.²⁵ Det stadgas också i 12 kap. 10 § RF att offentliga organ inte ska tillämpa bestämmelse som står i strid med överordnad lag (lagprövning). Detsamma gäller för domstolarna enligt 11 kap. 14 § RF. Av unionsrättens överordnade ställning följer också att nationella bestämmelser ska tolkas i ljuset av EU-rätten. Vid flera möjliga tolkningar ska den som bäst uppfyller EU:s krav väljas (EU-konform tolkning).²⁶

Om innehållet i unionsrätten är oklart är det EU-domstolen som ska avgöra hur regleringen ska tolkas med undantag för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.²⁷

---

²³ Lindahl, Nationalencyklopedin: *Europeiska unionen* (<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/europeiska-unionen>); Art. 288 FEUF. Jfr 1:10 § RF.

²⁴ Art. 4.3 FEU; Art. 258 – 260 FEUF.

²⁵ C-6/64, s. 218.

²⁶ Bernitz (2010), s. 7; C-14/83, p 15.

²⁷ Art. 19 FEU; Art. 275 FEUF. Jfr Ju2014/3010/P.

3 Lagring av trafikuppgifter

3.1 Datalagringsdirektivet

"De uppgifter som skall lagras svarar framförallt på frågorna *vem* kommunicerade med *vem*, *när* skedde det, *var* befann sig de som kommunicerade och *vilken* typ av kommunikation användes."²⁸

Sedan 2002 gäller integritetsdirektivet där fokus ligger på konfidentialitet av personuppgifter. Datalagring får enligt direktivet endast ske om genomförandet av kommunikationen kräver det.²⁹

Efter bombattentaten i Madrid 2004 fastslog rådet att en harmonisering av regleringen kring lagring av trafikuppgifter var eftersträvansvärt. Det sågs som ett viktigt steg i bekämpandet av den internationella brottsligheten, inte minst för att förhindra nya terroråd.³⁰ En annan bidragande faktor var att många medlemsstater hade utnyttjat möjligheten till begränsning i artikel 15 i 2002-års direktiv och infört egna regler om lagring av trafikuppgifter, vilket hindrade den inre marknaden i unionen då reglerna inte var harmoniserade.³¹

Ett förslag till datalagringsdirektiv upprättades, men kritiserades av EESK som menade att förslaget var oproportionerligt och inkräktade på de mänskliga rättigheterna.³² Även den europeiska datatillsynsmannen påpekade att datalagring har en direkt inverkan på skyddet till privatliv samt att ordalydelsen behövde klargöras på flera punkter. Dessutom krävdes skyddsåtgärder.³³

Efter terrorattackerna i London 2005 framhöll rådet återigen vikten av en reglering på EU-nivå och i maj 2006 trädde datalagringsdirektivet i kraft. Medlemsstaterna fick till den 15 september 2007 på sig att införliva direktivet.³⁴

Datalagringsdirektivet innebar en ändring i integritetsdirektivet på så sätt att artikel 15(1) i det senare inte ska tillämpas när det gäller uppgifter som ska lagras enligt

---

²⁸ SOU 2007:76, s. 43.

²⁹ Art. 1(1), 5(1) integritetsdirektivet.

³⁰ Rådet, *Uttalande om bekämpande av terrorism*, pressmeddelande 2004-03-25 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/sv/ec/79646.pdf), s. 4 f.

³¹ Skäl 4 – 7 datalagringsdirektivet.

³² Europaparlamentet och rådet, *Förslag till [datalagringsdirektivet]* (KOM(2005) 438 slutlig – 2005/0182 (COD)); EESK, yttrande 2006/C 69/04.

³³ Europeiska datatillsynsmannen, yttrande 2005/C 298/01.

³⁴ Rådet, *Uttalande om EU:s reaktion på bombattentaten i London*, pressmeddelande 2005-07-13 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/sv/jha/85821.pdf); Art. 15 – 16 datalagringsdirektivet.

datalagringsdirektivet. Begränsning av skyddet ska istället bedömas enligt datalagringsdirektivet.³⁵

Syftet med datalagringsdirektivet var att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser kring datalagring för att uppgifterna ska vara tillgängliga vid utredning av allvarlig brottslighet, vilket definieras av respektive medlemsstat.³⁶ Det är uppgifter för att identifiera datum, tid, varaktighet och typ av kommunikation som ska lagras samt information som krävs för att spåra och identifiera kommunikationskällan. Det kan röra sig om telefonnummer, abonnentens namn och adress samt IP-adress när det gäller telefoni, internetåtkomst och e-post. Lagring av själva innehållet i kommunikationen krävs dock inte.³⁷ Både fysiska och juridiska personer faller inom tillämpningsområdet.³⁸

Uppgifterna ska lagras i mellan sex månader och två år från det att kommunikationen genomförs. Den konkreta lagringstiden bestäms av varje medlemsstat. Lagrade uppgifter ska skyddas mot otillåten lagring, avslöjande och icke avsedd förlust eller ändring. Endast behörig personal får ges tillgång till uppgifterna och vid slutet av lagringstiden ska uppgifterna förstöras.³⁹

Varje medlemsstat ska utse en eller flera offentliga myndigheter som ska ansvara för att datalagringen efterföljs och förvaltningen ska vara helt oberoende.⁴⁰ Nämnas kan också att datalagringsdirektivet ska respektera stadgan.⁴¹

3.2 Implementering av datalagringsdirektivet

Sverige tog, tillsammans med Frankrike, Irland och Storbritannien, initiativ till datalagringsdirektivet efter terrorattentaten i Madrid och London.⁴² Vid ikraftträdandet 2006 tillsattes en svensk utredning för att klargöra hur en implementering skulle ske (Trafikuppgiftsutredningen).⁴³ Slutbetänkandet lämnades i november 2007 och stort fokus lades vid den personliga integriteten. Bl.a. framhövdes risken för att människor påverkas psykiskt av vetskapen om att information om dem lagras och att detta kan komma att leda till rädsla, misstänksamhet och minskad tilltro till myndigheter. Även risken för läckage lyftes fram och oron för att de lagrade trafikuppgifterna används i andra sammanhang när informationen väl finns tillgänglig. Att datalagringen måste vara öppen och säker för

---

³⁵ Art. 11 datalagringsdirektivet.

³⁶ Art. 1(1) datalagringsdirektivet.

³⁷ Art. 5 datalagringsdirektivet.

³⁸ Art. 1(2) datalagringsdirektivet.

³⁹ Art. 6 – 7 datalagringsdirektivet.

⁴⁰ Art. 9 datalagringsdirektivet.

⁴¹ Skäl 22 datalagringsdirektivet.

⁴² Rådet, rådsdokument 8958/04 (<http://www.statewatch.org/news/2004/apr/8958-04-dataret.pdf>).

⁴³ SOU 2007:76, s. 3 f.

medborgarna ansågs särskilt angeläget. En annan viktig synpunkt från utredningen var att inskränkningen inte kan bedömas efter den mängd uppgifter som de facto kan komma att begäras ut, utan att det redan på lagringsstadiet sker ett integritetsintrång. För- och efterhandskontroll ansågs centralt.⁴⁴

I februari 2010 fastställde EU-domstolen att Sverige inte genomfört direktivet i tid.⁴⁵ Kommissionen levererade ett yttrande enligt artikel 258 FEUF och Sverige följde – för första gången någonsin – inte detta yttrande. Sverige försvarade sig med att ”[...] det uppstått en vidlyftig politisk debatt om införlivandet [...]”⁴⁶, men EU-domstolen påpekade att detta inte kan rättfärdiga fördragsbrott och utdömde i maj 2013 ett schablonbelopp på tre miljoner euro som Sverige förpliktigades att betala. Då hade direktivet införlivats, men 27 månader för sent.⁴⁷

Den fullständiga implementeringen trädde i kraft den 1 mars 2012, främst genom ändringar i LEK. 6 kap. 16 § LEK utökades genom 6 kap. 16a – f §§ där det angavs att trafikuppgifter bör lagras under en period av sex månader för att sedan förstöras. Undantag från skyldigheten att utplåna uppgifterna efter lagringstidens slut förelåg om begäran om utlämnade hade skett, men ännu inte hade genomförts.⁴⁸ Lagringsplikten gällde dels den som erbjöd allmänna kommunikationsnät mot betalning, dels elektroniska kommunikationstjänster som var öppna för allmänheten. Det gäller tjänster som används för signalöverföring, men lagringen avser enbart telefonitjänster, meddelandehantering och internetåtkomst.⁴⁹ Tillsynsmyndighet är PTS.⁵⁰

När det gäller skyddsåtgärder lades 6 kap. 3a § 1 st. LEK till där krav på ”[...] särskilda tekniska och organisatoriska åtgärder [...]” ställdes, vilket preciserades ytterligare i 37 § LEKF där angavs att oavsiktlig förlust eller ändring samt otillåten förstöring ska undvikas. Enbart personal med särskild behörighet kunde komma att få ta del av uppgifterna. PTS har också utgivit föreskrifter av vilka det framgår att den som har att lagra uppgifter ska bedriva ett ”[...] kontinuerligt och systematiskt säkerhetsarbete [...]”⁵¹

De svenska reglerna gick längre än datalagringsdirektivet eftersom även misslyckade uppringningar och lokaliseringssuppgifter avseende mobilsamtals slut skulle lagras.⁵² När det gäller utlämnande av lagrade uppgifter stadgas i 6 kap. 16c § LEK att detta endast får ske enligt

⁴⁴ SOU 2007:76, s. 110 – 112.

⁴⁵ C-185/09.

⁴⁶ C-270/11, p. 33.

⁴⁷ C 270/11, p. 55 – 60; Art. 258, 260(2) FEUF.

⁴⁸ SFS 2012:127.

⁴⁹ 2 kap. 1 §, 6 kap. 16a § 1 st. LEK.

⁵⁰ 2 § 1 st. LEKF.

⁵¹ PTSFS 2012:4, 3 §.

⁵² 6 kap. 16a § LEK; Prop. 2010/11:46 s 31 – 33. Jfr art. 3(2) och 5(1)f datalagringsdirektivet.

särskilda bestämmelser. Det rör sig om tre olika situationer: dels får uppgifterna lämnas ut i enighet med 6 kap. 22 § 1 st. 2 p LEK, dels enligt 27 kap. 19 § RB och dels enligt IHL.

När det gäller bestämmelsen i LEK rör det sig om utlämnande av abonnemangsuppgifter till brottsbekämpande myndigheter vid misstanke om brott. Ska uppgifterna användas i förundersökningen krävs domstolsbeslut, men någon svårighetsgrad för det misstänkta brottet anges inte. Vid utlämnande enligt RB krävs viss allvarlighet gällande brottet om uppgifterna ska användas i en förundersökning.

IHL möjliggör som sista alternativ för polismyndigheten och Tullverket att begära ut uppgifter, men då ska en proportionalitetsbedömning göras där gränsen för allvarligare brottslighet dras vid en straffskala på två års fängelse.⁵³ Det får inte enbart röra sig om lösa anklagelser utan måste baseras på omständigheter som de facto föreligger i det enskilda fallet.⁵⁴ En efterhandskontroll sker genom SIN som agerar tillsynsmyndighet.⁵⁵

3.3 Trafikuppgifter och brottsutredning

Att bevara en effektiv brottsbekämpning ligger i statens skyldighet. Det är en förutsättning för enskildas säkerhet i samhället, men det offentliga måste också respektera medborgarnas rättigheter, även när det gäller att skydda dem från brott. Grunden för inhämtande av trafikuppgifter hittas i medborgarnas rätt till frihet och säkerhet enligt stadgans artikel 6.⁵⁶

Polisen anser att inga av de inhämtade uppgifterna är oviktiga, men att lokalisering av telefon och internetuppkoppling i många fall är helt avgörande i brottsutredningen.⁵⁷

Enligt datalagringsdirektivet utgör lagring av trafikuppgifter ett "[...] nödvändigt och effektivt redskap [...]" när det kommer till förebyggande och uppklärande av allvarlig brottslighet. EU menar att datalagring är nödvändigt inom unionen.⁵⁸ Det har också klargjorts att trafikuppgifter även i Sverige ofta är väsentliga för att brottsutredningar ska generera resultat.⁵⁹ BRU menar att "[u]ppgifterna är av fundamental betydelse för brottsutredningsverksamheten [...]"⁶⁰. Särskilt i det inledande skedet när någon misstänkt saknas kan uppgifterna hjälpa polisen att finna potentiella förövare. Var personen i fråga befann sig vid olika tidpunkter samt vilka vederbörande hade kontakt med är ofta av stor vikt.⁶¹

---

⁵³ 1 – 3 §§ IHL.

⁵⁴ Prop. 2011/12:55, s. 121.

⁵⁵ 6 § IHL.

⁵⁶ Datalagringsutredningen, s. 33; Art. 5 EKMR.

⁵⁷ Datalagringsutredningen, s. 52.

⁵⁸ Skäl 9 datalagringsdirektivet.

⁵⁹ SOU 2007:76, s. 234.

⁶⁰ SOU 2005:38, s. 184.

⁶¹ SOU 2005:38, s. 194 f.

Att avstå från att ta del av enskildas trafikuppgifter helt fann BRU inte motiverat då vinsterna i brottsutredningshänseende är så pass stora, men lagstiftningen måste se till att datalagring endast sker där det är nödvändigt. Det förslag som BRU lade fram innefattade ett nytt tvångsmedel innebärande lagring vid misstanke om allvarlig brottslighet. Rättsskyddet och kravet på domstolsbeslut lyftes fram.⁶²

I april 2011 sammanställdes en utvärdering av datalagringsdirektivet baserat på den statistik medlemsstaterna skickat in.⁶³ Av denna framgår att datalagring bidragit till att beivra brott inom unionen. Medlemsstaterna själva menar att uppgifterna i vissa fall varit avgörande, inte minst för att identifiera vittnen samt bevisa medverkan till brott. Vid utredning av cyberbrottslighet har möjligheten att ta del av IP-adresser varit till stor hjälp för att förvarna potentiella offer.⁶⁴ Vidare har lagringen bidragit till att oskyldiga frikänns i en större utsträckning.⁶⁵

Av utvärderingen tydliggörs dock att ändringar är önskvärda. Kommissionen menar att en begränsning av ändamålet bör ske samt att myndigheters tillgång till uppgifterna bör minskas. Även de kategorier som lagras bör ses över liksom de tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärderna. Sammantaget visar tillämpningen av direktivet att det finns ett behov av att än mer stärka integritetsskyddet.⁶⁶

Avseende lagringstiden har 16 länder valt en tid på ett år eller mindre och statistiken visar att 90 % av de uppgifter som begärs ut lagrats i max sex månader.⁶⁷

---

⁶² SOU 2005:38, s. 50 – 56.

⁶³ Kommissionen, *Utvärderingsrapport om [datalagringsdirektivet]*, KOM(2011) 225 slutlig ([http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0225_/com_com\(2011\)0225_sv.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0225_/com_com(2011)0225_sv.pdf)).

⁶⁴ *Ibid*, s. 25.

⁶⁵ *Ibid*, s. 33.

⁶⁶ *Ibid*, s. 34.

⁶⁷ *Ibid*, s. 23.

4 Datalagringsdomen och dess följder

4.1 Datalagringsdomen

”Domstolen finner [...] att unionslagstiftaren vid antagandet av direktiv 2006/24 [datalagringsdirektivet] överskred de gränser som proportionalitetsprincipen uppställer mot bakgrund av artiklarna 7, 8 och 52.1 i stadgan.”⁶⁸

Början på det som kom att innebära datalagringsdirektivets död inträffade på två olika håll i Europa samma år som direktivet trädde i kraft. På Irland ifrågasatte ett bolag, Digital Rights, lagenligheten av de irländska regler som implementerat datalagringsdirektivet och yrkade bl.a. på dess ogiltighet. Bolaget menade att irländska myndigheter rättsstridigt lagrat uppgifter om företagets kommunikation. Samma sak inträffade i Österrike, totalt väckte 11 130 personer talan vid österrikisk domstol och hävdade att implementeringen kränkte deras rättigheter, bl.a. artikel 8 i stadgan.⁶⁹ Författningsdomstolen i Österrike kom att begära – liksom Irlands högsta domstol – ett förhandsavgörande från EU-domstolen i enighet med artikel 267 FEUF. Mer specifikt söktes svar på om direktivet var förenligt med stadgan.⁷⁰

EU-domstolen börjar med att konstatera att datalagringsdirektivet möjliggör för medlemsstaterna att dra mycket omfattande och precisa slutsatser om enskildas privatliv, bl.a. gällande levnadsvanor, aktiviteter, kontakter och rörelsemönster. Lagringen avser privatlivet på ett tillräckligt konkret sätt för att falla in under artikel 7 i stadgan. Då det rör sig om personuppgifter aktualiseras även artikel 8.⁷¹ Det framgår av domen att datalagringsdirektivet inkräktar i hög grad på dessa rättigheter utan att den drabbade hålls underrättad. Artikel 52(1) i stadgan lyfts fram enligt vilken inskränkningar får göras om de överensstämmer i väsentliga drag med rättigheternas huvudsakliga innehåll, är föreskrivna i lag samt om det är nödvändigt med hänsyn till ett av unionen erkänt allmänt samhällsintresse. Så långt menar domstolen att direktivet är förenligt med EU-rätten, då bekämpandet av terrorism samt allvarlig brottslighet för att upprätthålla fred och säkerhet enligt praxis har ansetts utgöra ett sådant allmänt intresse inom unionen.⁷² Däremot krävs även att proportionalitetsprincipen beaktas och här fastställer EU-domstolen att direktivet går för långt. Det klargörs att unionslagstiftaren har ett visst utrymme för skönsässig bedömning men att utrymmet kan begränsas, vilket rätten menar är

---

⁶⁸ C-293/12, p. 69. Jfr mål C-301/06 där irländsk domstol begärde förhandsavgörande kring datalagringsdirektivets ev. ogiltighet på rättslig grund (inte p.g.a. dess förhållande till grundläggande rättigheter). EU-domstolen ogillade talan (p. 57, 89 – 94).

⁶⁹ C-293/12, generaladvokatens förslag till avgörande, p. 10 – 15.

⁷⁰ C-293/12, p. 18, 21.

⁷¹ C-293/12, p. 27 – 29.

⁷² C-293/12 p. 37 – 44.

nödvändigt gällande datalagring eftersom skyddet för personuppgifter har stor betydelse för enskildas rätt till privatliv.⁷³ Å andra sidan påpekas att datalagring medför stora fördelar i brottsutredningshänseende och att bekämpandet av grov brottslighet står i stark korrelation med den allmänna säkerheten inom unionen. Detta kan dock inte ensamt motivera den omfattande lagring datalagringsdirektivet kräver. Kort sagt: ett starkt allmänt samhällsintresse är inte tillräckligt för vilka åtgärder som helst i allmänhet och denna långtgående datalagring i synnerhet.⁷⁴

För att uppfylla proportionalitetsprincipen måste regleringen vara tydlig och absolut nödvändig för att uppnå ändamålet.⁷⁵ Stark kritik riktas mot att i princip hela unionens befolkning drabbas av inskränkningen, trots att de flesta inte ens visat antydan till brottsligt beteende. Dessutom saknas objektiva kriterier för att avgränsa behöriga myndigheters tillgång till informationen vilket medför en brist i proportionaliteten eftersom ingen prövning görs huruvida de uppgifter som begärs ut de facto är nödvändiga för att uppfylla det konkreta samhällsintresset. Inte heller finns någon oberoende myndighetskontroll eller domstolsprövning, särskilt betonas vikten av förhandskontroll. Lagringstiden samt kravet på uppgiftsförstöring är andra områden där regleringen anses för diffus.⁷⁶ Sammantaget anser EU-domstolen att proportionalitetskravet inte uppfyllts och datalagringsdirektivet ogiltigförklaras.⁷⁷

4.2 Rättsläget efter datalagringsdomen

4.2.1 Gällande lagstiftning

Enbart det faktum att EU-domstolen ogiltigförklarar ett direktiv medför inte per se att en medlemsstats nationella lagstiftning, som varit ägnad att införliva direktivet i fråga, är ogiltig. Istället återgår situationen till rättsläget före direktivet, inom EU-rättens ramar.⁷⁸ När det gäller datalagringsdirektivet medför det ett tillbakafallande på integritetsdirektivet från 2002. Enligt integritetsdirektivet får lagring av trafikuppgifter krävas enligt lag under en bestämd tidsperiod om det kan anses nödvändigt i ett demokratiskt samhälle för den nationella säkerheten, t.ex. för beivrande av brott. Begränsningen ska vara lämplig och proportionell och får inte strida mot unionsrätten i övrigt.⁷⁹

---

⁷³ C-293/12 p. 47 – 48.

⁷⁴ C-293/12 p. 51.

⁷⁵ C-293/12 p. 52; Art. 52(1) stadgan.

⁷⁶ C-293/12 p. 56 – 65.

⁷⁷ C-293/12 p. 69; EU-domstolen, *Domstolen ogiltigförklarar direktivet om lagring av uppgifter*, pressmeddelande 2014-04-08 (<http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2014-04/cp140054sv.pdf>).

⁷⁸ Asp (2013), s 222 – 224; Datalagringsutredningen, s. 45.

⁷⁹ Art. 6, 15(1) §§ integritetsdirektivet.

4.2.2 Medlemsstaternas agerande

Många var de medlemsstater som kritiserade datalagringsdirektivet kraftigt när det trädde i kraft och hävdade att det var för långtgående. De nationella domstolarna i Rumänien, Tyskland och Tjeckien kom att ogiltigförklara den respektive nationella lagstiftning som implementerade direktivet; regleringen ansågs strida mot grundläggande rättigheter.⁸⁰ Även i Sverige hävdade politiker detsamma.⁸¹ Redan 2012 väcktes frågan om översyn av regleringen på EU-nivå där bl.a. behovet av kortare, gemensamma lagringsperioder och ett säkrare skydd av uppgifterna framhävdes.⁸²

När datalagringsdomen kom i april 2014 avbröt flera länder inom unionen tillämpningen av motsvarande nationella regler. I Slovakien fattades ett sådant beslut preliminärt samma månad.⁸³ Även Danmarks justitieminister upphävde implementeringen, men menade inte att de danska reglerna nödvändigtvis stod i strid med stadgan eftersom reglerna var mer precisa och begränsande än datalagringsdirektivet avseende utlämnandet av information. Istället var orsaken att det var tveksamt om reglerna verkligen uppnådde sitt syfte.⁸⁴ Ett annat exempel är Österrike – ett av de två länder som tog frågan till EU-domstolen – vars högsta domstol kort efter datalagringsdomen förklarade den inhemska regleringen stridande mot mänskliga rättigheter.⁸⁵

I Nederländerna meddelades dock att regleringen består, men att lagstiftningen skärps avseende tillgången till uppgifterna, detta genom krav på tillstånd från domare. Även uppgiftsskyddet ska stärkas.⁸⁶

---

⁸⁰ Kommissionen, *Utvärderingsrapport om [datalagringsdirektivet]*, KOM(2011) 225 slutlig ([http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0225_/com_com\(2011\)0225_sv.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0225_/com_com(2011)0225_sv.pdf)), s. 21 f; Rumäniens författningsdomstol, dom 2009-10-08 (beslut nr 1258); Tysklands federala författningsdomstol, dom 2010-03-02 (1 BvR 256/08); Tjeckiens författningsdomstol, dom 2011-03-22 (Pl. ÚS 24/10), p 54.

⁸¹ Nordahl m.fl., *Datalagringen bryter mot grundlagen*, Göteborgsposten 2012-03-17 (<http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.889892-datalagringen-bryter-mot-grundlagen>).

⁸² Europaparlamentet, *EU-ledamöter: Dags för översyn av datalagringsdirektivet*, pressmeddelande 2012-10-25 (<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/news-room/content/20121019STO53997/html/EU-ledamöter-Dags-för-översyn-av-datalagringsdirektivet>).

⁸³ EISi, *Slovak Constitutional Court Suspends Data Retention Legislation* (<http://www.eisionline.org/index.php/projekty-m/ochrana-sukromia/74-us-data-retention-suspension>); Slovakiens författningsdomstol, pressmeddelande 2014-04-23 (http://portal.concourt.sk/plugins/servlet/get/attachment/main/ts_data/Tl_info_30_14_dan_el_kom.pdf).

⁸⁴ Danmarks justitiedepartement, *Justitsministeren ophæver reglerne om sessionslogging*, pressmeddelande 2014-06-02 (<http://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2014/justitsministeren-ophæver-reglerne-om-sessionslogging>).

⁸⁵ Österrikes författningsdomstol, *Austrian Laws on Data Retention Found Unconstitutional*, pressmeddelande 2014-06-27 (https://www.vfgh.gv.at/cms/vfgh-site/attachments/1/5/8/CH0006/CMS1409900579500/press_releasedataretention.pdf).

⁸⁶ Nederländska säkerhets- och justitiedepartementet, *Kabinet wijzigt regels dataretentie na uitspraak hof*, pressmeddelande 2014-11-18 (<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/venj/nieuws/2014/11/18/kabinet-wijzigt-regels-dataretentie-na-uitspraak-hof.html>).

4.2.3 Sverige efter datalagringsdomen

I Sverige gick PTS efter datalagringsdomen ut och meddelade att myndigheten inte kommer att vidta åtgärder gällande datalagring, åtminstone inte kortsiktigt.⁸⁷ Flera svenska teleoperatörer jublade, inte minst Tele2.⁸⁸ Internetoperatören Bahnhof gick ännu längre och meddelade att man omedelbart upphörde med lagringen.⁸⁹ Men de svenska reglerna i LEK finns fortfarande kvar och frågan som nu ställs till såväl PTS som regeringen är huruvida dessa regler är tillämpliga eller inte.

Dåvarande justitieminister Beatrice Ask tillsatte i april 2014 en utredning med syftet att klargöra om de svenska reglernas förenlighet med EU-rätten. Den första rapporten lämnades i juni 2014.⁹⁰ Utredarens tolkning av datalagringsdomen lägger stor vikt vid utlämningsförfarandet. Det hävdas att EU-domstolen inte sagt att datalagring i sig alltid är oförenligt med stadgan, utan att det beror på vilken kontroll som görs när uppgifter de facto lämnas ut. Så länge den bedömningen är kopplad till misstanke för allvarlig brottslighet – vilket utredaren menar att den är i den svenska implementeringen – utgör inte datalagringen ett för stort ingrepp i rätten till privatliv. Dessutom framhävs den enorma betydelse som trafikuppgifter de facto har i brottsutredningar och att uppgiftsskyddet är starkare i den svenska implementeringen. Summa summarum: de svenska reglerna gäller.⁹¹

Följden blev att PTS gick ut med ett nytt meddelande för att återigen kräva datalagring av svenska teleoperatörer. Datalagringsdomen hade inte förändrat synen på den svenska regleringen.⁹² Här kunde historien ha nått sitt krön: de svenska reglerna gäller och ska följas, punkt. Men operatörerna var inte lika övertygade, i synnerhet inte Tele2 och Bahnhof som menade att inte heller de svenska reglerna uppfyller EU-rättens krav. Tele2 överklagade PTS beslut till förvaltningsrätten och Bahnhof anmälde Sverige till EU-kommissionen (och sig själva till PTS).⁹³ Allt för att få EU att reagera och en gång för alla avgöra frågan.

---

⁸⁷ PTS, *PTS kommer inte i nuläget att vidta åtgärder utifrån datalagringsreglerna*, pressmeddelande 2014-04-10 (<http://www.pts.se/sv/Nyheter/Telefoni/2014/PTS-kommer-inte-i-nulaget-att-vidta-atgarder-utifran-datalagringsreglerna/>).

⁸⁸ Tele2, *Tele2 välkomnar beslut om EU-datalagringsdirektivets ogiltigförklarande*, pressmeddelande 2014-04-08 (<http://newsroom.tele2.se/tele2-valkomnar-beslut-om-eu-datalagringsdirektivets-ogiltigforklarande/>).

⁸⁹ Bahnhof, *Efter EU-domen: Bahnhof upphör med all datalagring omedelbart*, pressmeddelande 2014-04-08 (<https://www.bahnhof.se/press/press-releases/2014/04/08/efter-eu-domen-bahnhof-upphor-med-all-datalagring-omedelbart>).

⁹⁰ Ju2014/3010/P; Dir. 2014:101; Datalagringsutredningen.

⁹¹ Ds 2014:23, s. 54 ff. samt 99 f.

⁹² PTS, Dnr 14-4175, s. 5 f.

⁹³ Tele2, *Tele2 Sverige återupptar datalagring efter föreläggande från PTS*, pressmeddelande 2014-06-27 (<http://om.tele2.se/tele2-sverige-aterupptar-datalagring-efter-forelaggande-fran-pts/>); Bahnhof, *"Vi anmäler Sveriges datalagring till EU-kommissionen"*, pressmeddelande 2014-09-12 (<https://www.bahnhof.se/press/press-releases/2014/09/12/vi-anmaler-sveriges-datalagring-till-eu-kommissionen>); Bahnhof, *Anmäler sig själv för utebliven datalagring*, pressmeddelande 2014-07-08 (<https://www.bahnhof.se/press/press-releases/2014/07/08/anmaler-sig-sjalv-for-utebliven-datalagring>).

Förvaltningsrätten meddelade i oktober 2014 dom i Tele2-målet. I domen avslås överklagandet.⁹⁴ Domstolen konstaterar inledningsvis att bestämmelserna i LEK och LEKF medför en inskränkning i rätten till privatliv och skyddet för personuppgifter. Rätten lyfter fram att inskränkningar får göras om det rör sig om ett allmänt samhällsintresse, vilket EU-domstolen konstaterat att beivrande av allvarlig brottslighet utgör.⁹⁵ Förvaltningsrättens bedömning kommer sedan att – precis som i EU-domstolen – inriktas på proportionalitetsprincipen.⁹⁶

När det gäller omfattningen konstateras att lagringen är långtgående då den omfattar samtliga medborgare och sker utan krav på misstanke. Däremot menar rätten att detta är en nödvändighet för att inte äventyra lagringens syfte då det inte går att förutse vilka medborgare som kommer att bli inblandade. En helhetsbedömning måste göras; enbart det faktum att lagringen är så pass omfattande kan inte medföra att regleringen är oproportionerlig. Övriga omständigheter måste vägas in för att en fullständig bedömning ska kunna göras.⁹⁷

Tillgång till uppgifterna kan ges på tre sätt. Då utlämningen enligt LEK endast omfattar abonnemangsuppgifter och därmed inte är omfattande likt utlämnande av samtliga trafikuppgifter menar förvaltningsrätten att samma höga kontroll inte krävs. Den möjlighet till utlämnande som ges enligt RB anses tillräckligt precis och den stränga förhandskontrollen i form av domstolsprövning är enligt rätten tillräckligt för att uppfylla proportionalitetskravet.⁹⁸ Avseende IHL konstateras att någon kontroll på förhand inte finns, men att det heller inte vore förenligt med underrättelseverksamhetens arbetssätt.⁹⁹

Gällande lagringstiden konstateras att Sverige har valt kortast möjliga enligt direktivet (sex månader) och att kortare tid inte vore meningsfullt.

När det till sist gäller skyddet av de lagrade uppgifterna pekar man på 6 kap. 3a § LEK, LEKF samt PTSFS och menar att dessa lagrum uppställer skyldigheter och inte lämnar något utrymme för ekonomiska bedömningar eller liknande hänsyn, vilket är vad datalagringsdomen kritiserar. Rätten hänvisar också till PTS kontrollerande funktion i 7 kap. LEK och framhäver att lagstiftningen därmed uppfyller den oberoende myndighetskontroll som EU-domstolen kräver.¹⁰⁰

---

⁹⁴ FR, dom 2014-10-13, mål 14891-14.

⁹⁵ Ibid, s. 11 – 13.

⁹⁶ Ibid, s. 14 – 16.

⁹⁷ Ibid, s. 16 – 17.

⁹⁸ Ibid, s. 18 – 22.

⁹⁹ Ibid, s. 22 – 24.

¹⁰⁰ Ibid, s. 25 – 28.

Sammantaget kommer förvaltningsrätten fram till att de svenska reglerna *inte* strider mot EU-rätten. En helhetsbedömning görs med resultatet att även om de svenska reglerna på vissa punkter går att kritisera – inte minst när det gäller den omfattande lagringen i sig – vägs detta upp av den korta lagringstiden, den kontroll som svensk rätt innehåller och det skyddskrav som ställs. Viss kritik framförs dock, bl.a. när det gäller bristen på förhandskontroll i såväl LEK som IHL.¹⁰¹

Tele2 har överklagat domen, men återupptar datalagringen till dess att en ny prövning sker i högre instans.¹⁰² Kammarrätten meddelade i slutet av november 2014 prövningstillstånd.¹⁰³

---

¹⁰¹ Ibid, s. 28 – 30.

¹⁰² Tele2, överklagande mål 14891-14.

¹⁰³ Kammarrätten, mål 7380-14.

5. Analys

5.1 Aktuell EU-lagstiftning

Innan de svenska reglernas materiella innehåll diskuteras i korrelation till datalagringsdomen är det viktigt att ha klart för sig vad ett ogiltigförklarande från EU-domstolen de facto innebär. En medlemsstats implementering blir inte automatiskt ogiltig, utan rättsläget återgår till stadiet innan direktivet fanns. Därmed inte sagt att en ogiltigförklaring aldrig kan medföra att nationella regler inte ska tillämpas. Tvärtom kommer EU-domstolen med en ny tolkning av en eller flera rättsfrågor, vilket mycket väl kan innebära att nationella regler plötsligt hamnar i konflikt med EU-regleringen och inte längre ska tillämpas. Det var detta hopp som fick svenska teleoperatörer att upphöra med lagringen och därmed bryta mot LEK då EU-konformiteten skulle ge unionsrätten företräde. Några sanktioner enligt de svenska reglerna skulle därmed inte bli aktuellt.

När det gäller datalagring efter datalagringsdomen är det en bedömning enligt artikel 15 i integritetsdirektivet som medlemsstaterna får falla tillbaka på. Även här måste proportionaliteten uppfyllas och det var också på det området datalagringsdirektivet brast enligt EU-domstolen. Avgörande blir således om de svenska reglerna kan anses uppfylla proportionalitetsprincipen.

5.2 Svensk rätt efter datalagringsdomen

Det står klart att datalagringsdirektivet utgör ett ingrepp i artikel 7 och 8 i stadgan, vilket kan ske förutsatt att vissa kriterier är uppfyllda. Av EU-domstolens praxis framgår tydligt att förebyggande och utredande av allvarlig brottslighet utgör ett allmänt samhällsintresse som kan motivera begränsning. Lika tydligt framgår dock att inskränkning endast är möjligt om det är absolut nödvändigt för att uppfylla syftet i fråga – i det här fallet beivrande och utredande av allvarlig brottslighet. Här kommer proportionalitetsbedömningen in i bilden.

EU-domstolen kritiserar proportionaliteten i datalagringsdirektivet på fyra punkter: lagringens omfattning, utlämningsförfarandet, lagringstiden samt skyddet av uppgifterna. Det stadgas inte uttryckligen i datalagringsdomen att en samlad bedömning ska göras, men min tolkning är att så är fallet. Detta främst då det av EU-domstolens praxis framgår att en helhetsbedömning in casu ska göras när det gäller proportionaliteten. Det är också en sådan bedömning som både Datalagringsutredningen och förvaltningsrätten i Tele2-målet gjort. Så långt verkar alla överens.

Avgörande för den svenska regleringens förenlighet med stadgan är hur faktorerna bedöms. Här ser jag två möjliga tolkningar. För det första kan det hävdas att lagring av trafikuppgifter i sig utgör ett för stort ingrepp i den personliga integriteten. Samtliga medborgare omfattas och ingen förhandskontroll görs gällande själva lagringen, varför inte heller någon avvägning gentemot syftet görs. För det andra kan datalagringsdomen tolkas på så sätt att även om någon misstanke om brott inte krävs vid själva lagringen kan den ändå rättfärdigas förutsatt att andra regler skyddar uppgifterna (t.ex. genom att en avvägning mot syftet görs innan uppgifterna lämnas ut).

Den första tolkningen skulle enligt min mening fälla Sveriges implementering på samma grunder som datalagringsdirektivet ogiltigförklarades. Enligt LEK ska samtliga användares trafikuppgifter lagras utan bedömning av huruvida uppgifterna krävs för att uppnå lagringens syfte. Det var också det som datalagringsdirektivet krävde av medlemsstaternas införlivande. Något krav på misstanke finns inte, därmed brister regleringen i proportionaliteten.

Både Datalagringsutredningen och Tele2-målet stödjer sig på den andra tolkningen där omfattningen av lagringen kritiseras, men inte per se medför ogiltighet. Istället läggs stort fokus vid utlämningsförfarandet och i bägge fallen blir slutsatsen att eftersom en avvägning görs gentemot syftet när det gäller utlämnandet av uppgifterna är det tillräckligt för att uppfylla proportionaliteten, trots att någon prövning inte görs när uppgifterna de facto lagras. Skyddet för uppgifterna är dessutom starkare i den svenska rätten och regleringen tydligare.

Jag ställer mig frågande till om EU-domstolen verkligen menar att tillräckliga skyddsåtgärder och förhandskontroll vid utlämnandet kan väga upp det faktum att samtliga medborgares trafikuppgifter lagras, helt utan koppling till brottsmisstanke. I datalagringsdomen konstateras att lagringen i sig utgör en inskränkning i rätten till privatliv och skyddet för personuppgifter, vilket enligt min bedömning innebär att proportionaliteten måste uppfyllas redan här. Det påpekas att datalagringen möjliggör kartläggning av enskildas personliga förhållanden och om det är något område som EU-domstolen riktar särskilt stark kritik mot är det just lagringens omfattning. Jag vill mena att den avgörande frågan istället blir om det verkligen är absolut nödvändigt att *hela* befolkningen omfattas för att syftet inte ska gå om intet.

Datalagringsdomen redovisar inte hur de fyra olika bristerna förhåller sig till varandra eller om någon väger tyngre än annan. Det är en svår avvägning som måste göras. Om krav på indicium ställs för att lagring ska få ske innebär det att syftet äventyras eftersom det i många fall inte på förhand går att förutse brott och i förlängningen vilka trafikuppgifter brottsbekämpande myndigheter kommer att behöva. EU-domstolen vidrör överhuvudtaget inte lagringens faktiska konsekvenser utan kritiserar enkom det faktum att lagringen är integritetskränkande.

Jag ställer mig frågande till om det någonsin kan anses proportionerligt att lagra samtliga medborgares trafikuppgifter. Datalagring har pekats ut som ett område där en strikt kontroll ska göras och där kravet på att proportionaliteten efterlevs är strängt och medlemsstaternas bedömningsmarginal liten. Kritiken har varit massiv, även EU:s egna organ har ifrågasatt datalagringens förenlighet med stadgan. Flera medlemsstater har dessutom underkänt regleringen i förhållande till mänskliga rättigheter. Jag menar att en helhetsbedömning ska göras, men lagstiftaren kan inte bortse från det faktum att lagringen omfattar samtliga medborgare utan koppling till syftet. Det var här datalagringsdirektivet brast och det är också här som den svenska regleringen brister. Den senare går dessutom längre i vissa avseenden och något undantag för exempelvis kommunikation som omfattas av tystnadsplikt finns inte. Det är redan när lagringen sker som bristen i proportionaliteten uppstår. Därmed anser jag att de svenska reglerna bör ses över för att bli förenliga med EU-rätten.

Det finns därför inte heller någon anledning att i denna del av uppsatsen gå vidare och bedöma datalagringsdomens övriga kriterier.

5.3 De lege ferenda

Jag menar att den svenska regleringen behöver ses över för att vara förenlig med EU-rätten. Därmed inte sagt att lagring av trafikuppgifter i sig alltid står i strid med stadgan. När det gäller de svenska reglerna – som i mångt och mycket går längre i skyddet av stadgans rättigheter – vill jag påstå att en lagring inte är helt orealistisk.

Det är i huvudsak på två områden som jag anser att de svenska reglerna brister. Först och främst har vi den omfattande lagringen som sker helt utan krav på misstanke om allvarlig brottslighet. Beivrande och utredande av brott kan inte – vilket EU-domstolen explicit framhåller – ensamt motivera den omfattande lagringen.

Det har argumenterats för att det inte är möjligt att på förhand begränsa lagringen eftersom det inte går att förutse vilka uppgifter som kommer att behövas. Jag har full förståelse för att det är så verkligheten ser ut, men ställer mig samtidigt frågande till om det är ett påstående som kan rättfärdiga att tillsynes helt oskyldiga personer får sina privatliv kränkta. Jag tycker det låter märkligt att i stort sett hela Europas befolkning ska tvingas utstå en integritetskränkning för att en begränsning kopplad till misstanke skulle medföra ett försämrat brottsutredningsresultat.

Jag tror, liksom Datalagringsutredningen och förvaltningsrätten, att begränsad lagring kommer att få konsekvenser för brottsbekämpningen. Det kommer uppstå situationer där ingen misstanke fanns, inga uppgifter lagrades och det därför inte heller finns möjlighet att ta del av några uppgifter när väl misstanke uppstår. Jag hävdar dock att det är en följd som måste

accepteras för att unionsrätten ska följas och rätten till privatliv respekteras. Det framgår klart av datalagringsdomen att begränsning endast får göras om det är absolut nödvändigt och att en proportionalitet måste finnas mellan åtgärden och dess syfte. Detta påpekade BRU redan 2005 då det konstaterades att trafikuppgifter har för stor betydelse i brottsutredningar för att kunna negligeras helt, men att en domstolsprövning måste krävas för att få ta del av uppgifterna, vilket förutsätter misstanke om brott. Integritetsskyddet och rättssäkerheten ansågs avgörande. Där finner vi också den lösning jag ser som den mest rimliga: att låta datalagring utgöra ett tvångsmedel som kan vidtas efter domstolsbeslut där rätten gör en proportionalitetsbedömning. Brottsbekämpande myndigheter skulle på så sätt kunna få ta del av enskildas trafikuppgifter genom att kontakta teleoperatörerna sedan domstolsbeslut fattats.

För det andra anser jag att de svenska reglerna brister när det kommer till utlämnandet av trafikuppgifter. EU-domstolen efterlyser såväl för- som efterhandskontroll för att säkerställa att endast absolut nödvändiga uppgifter för brottsbekämpningen begärs ut, vilket inte är krav i samtliga fall av utlämnande enligt svensk lag. Det är dock inte relevant att ytterligare förändra regleringen eftersom jag menar att en domstolsprövning bör krävas redan vid beslut om lagring hos operatören. Däremot vill jag uppmärksamma läsaren på att även om en annorlunda tolkning av datalagringsdomen görs (som godkänner den svenska lagstiftningens omfattning) är detta en punkt där den svenska regleringen brister, vilket också påpekats i Datalagringsutredningen. I vart fall krävs en förändring här, förslagsvis genomgående domstolsprövning vid utlämnande, för att inte bryta mot stadgan. Därmed brister implementeringen på två av de fyra områden datalagringsdomen kritiserar. Även om hävdas att lagringens omfattning kan läkas bör den – i kombination med den bristande förhandskontrollen – trots allt fälla den svenska regleringen enligt min mening.

5.4 Slutsats

Sammanfattningsvis anser jag att de svenska reglerna bör ses över för att bli förenliga med EU-rätten. Detta då den massiva kritik EU-domstolen framfört mot att lagringen anses för omfattande i förhållande till dess syfte även avser den svenska regleringen. Jag menar dock inte att datalagring helt ska avskaffas, det har den alltför stora fördelar för utredningsmässigt. Istället föreslår jag att datalagring ska utgöra ett tvångsmedel som brottsbekämpande myndigheter kan få använda efter domstolsbeslut. Då riskerar inte enskilda att få sin integritet kränkt i de fall där ingen brottsmisstanke föreligger, vilket också medför att proportionaliteten, och därmed EU-rätten, uppfylls. Samtidigt läks bristen när det gäller förhandsprövning i utlämningsförfarandet eftersom en sådan kontroll görs redan i det inledande skedet.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Departementsserien

Ds 2014:23 *Datalagring, EU-rätten och svensk rätt*

Propositioner

Prop. 2009/10:80 *En reformerad grundlag*

Prop. 2010/11:46 *Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål - genomförande av direktiv 2006/24/EG*

Prop. 2011/12:55 *De brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation*

Statens offentliga utredningar

SOU 2005:38 *Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m.*

SOU 2007:76 *Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning*

Övrigt

Dir. 2014:101 *Översyn av vissa bestämmelser om elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen*

Ju2014/3010/P *Uppdrag med anledning av EU-domstolens dom om datalagringsdirektivet*

EU-dokument

EESK: *Yttrande om Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om lagring av uppgifter som behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och om ändring av direktiv 2002/58/EG KOM(2005) 438 slutlig – 2005/0182 (COD), yttrande 2006/C 69/04*

EU-domstolen: *Domstolen ogiltigförklarar direktivet om lagring av uppgifter*, pressmeddelande nr 54/14 publicerat 2014-04-08. Hämtad 2014-12-17 från: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2014-04/cp140054sv.pdf>

Europaparlamentet: *EU-ledamöter: Dags för översyn av datalagringsdirektivet*, pressmeddelande 2012-10-25. Hämtad 2014-12-16 från: <http://www.europarl.europa.eu/news/sv/news-room/content/20121019STO53997/html/EU-ledamöter-Dags-för-översyn-av-datalagringsdirektivet>

Europeiska datatillsynsmannen: *Yttrande om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om bevarande av uppgifter som behandlats i samband med tillhandahållande av allmänna elektroniska kommunikationstjänster och om ändring av direktiv 2002/58/EG (KOM(2005) 438 slutlig), yttrande 2005/C 298/01*

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om lagring av uppgifter som behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster

och om ändring av direktiv 2002/58/EG SEC(2005) 1131 (KOM/2005/0438 slutlig - COD 2005/0182)

Kommissionen: *Utvärderingsrapport om direktiv 2006/24/EG*, rapport till rådet och Europaparlamentet publicerad 2011-04-18 (KOM(2011) 225 slutlig). Hämtad 2014-11-30 från: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0225_/com_com\(2011\)0225_sv.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0225_/com_com(2011)0225_sv.pdf)

Rådet, rådsdokument 8958/04, publicerat 2004-04-28. Hämtad 2014-12-18 från: <http://www.statewatch.org/news/2004/apr/8958-04-dataret.pdf>

Rådet: *Uttalande om bekämpande av terrorism*, pressmeddelande publicerat 2004-03-25. Hämtad 2014-12-23 från: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/sv/ec/79646.pdf

Rådet: *Uttalande om EU:s reaktion på bombattentaten i London*, pressmeddelande publicerat 2005-07-13 (nr 11116/05). Hämtad 2014-12-01 från: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/sv/jha/85821.pdf

Litteratur

Asp, Petter: *Criminal Law Competence of the EU*, juridiska fakultetens skriftserie nr 79 (jure, Stockholm 2013)

Bernitz, Ulf: *Förhandsavgöranden av EU-domstolen*, Sieps 2010:2 (Stockholm 2010)

Korling Fredric och Zamboni, Mauro (red), *Juridisk metodlära*, Studentlitteratur (Lund 2013)

Elektroniska källor

Andersson, Max; Engström, Christian; Erkéus, Anders; Federley, Fredrick, *Sverige ignorerar historiskt EU-förbud mot datalagring*, publicerad 2014-08-09 DN. Hämtad 1 december 2014 från: <http://www.dn.se/debatt/sverige-ignorerar-historiskt-eu-forbud-mot-datalagring/>

Bahnhof: *Anmäler sig själv för utebliven datalagring*, pressmeddelande publicerat 2014-07-08. Hämtad 2014-12-01 från: <https://www.bahnhof.se/press/press-releases/2014/07/08/anmaler-sig-sjalv-for-utebliven-datalagring>

Bahnhof: *Efter EU-domen: Bahnhof upphör med all datalagring omedelbart*, pressmeddelande 2014-04-08. Hämtad 2014-12-18 från: <https://www.bahnhof.se/press/press-releases/2014/04/08/efter-eu-domen-bahnhof-upphor-med-all-datalagring-omedelbart>

Bahnhof: *"Vi anmäler Sveriges datalagring till EU-kommissionen"*, pressmeddelande publicerat 2014-09-12. Hämtad 2014-11-30 från: <https://www.bahnhof.se/press/press-releases/2014/09/12/vi-anmaler-sveriges-datalagring-till-eu-kommissionen>

Burén, Jonna: *Regeringen splittrad i frågan om datalagring*, publicerad 2014-11-14. Hämtad 2014-12-01 från: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6018058&playaudio=5142177>

Danmarks justitiedepartement, *Justitsministeren ophæver reglerne om sessionslogning*, pressmeddelande publicerat 2014-06-02. Hämtad 2014-30-15 från: <http://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2014/justitsministeren-ophæver-reglerne-om-sessionslogning>

Dencker, Johan: *Datalagring behövs i kampen mot brott*, publicerad 2014-04-23 SvD. Hämtad 2014-12-16 från: http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/datalagring-behovs-i-kampen-mot-brott_3486308.svd

EISi, *Slovak Constitutional Court Suspends Data Retention Legislation*, senast uppdaterad 2014-04-24. Hämtad 2014-12-01 från <http://www.eisionline.org/index.php/projekty-m/ochrana-sukromia/74-us-data-retention-suspension>

Lindahl, Rutger, Nationalencyklopedin: *Europeiska unionen*. Hämtad 2014-11-28 från: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/europeiska-unionen>

Nederländska säkerhets- och justitiedepartementet: *Kabinet wijzigt regels dataretentie na uitspraak hof*, pressmeddelande publicerat 2014-11-18. Hämtad 2014-12-22 från: (<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/venj/nieuws/2014/11/18/kabinet-wijzigt-regels-dataretentie-na-uitspraak-hof.html>).

Nordahl, Mathias m.fl., *Datalagringen bryter mot grundlagen*, publicerad 2012-03-17 Göteborgsposten. Hämtad 2014-12-16 från: <http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.889892-datalagringen-bryter-mot-grundlagen>

PTS: *PTS kommer inte i nuläget att vidta åtgärder utifrån datalagringsreglerna*, pressmeddelande publicerat 2014-04-10. Hämtad 2014-12-17 från: <http://www.pts.se/sv/Nyheter/Telefoni/2014/PTS-kommer-inte-i-nulaget-att-vidta-atgarder-utifran-datalagringsreglerna/>

PTS: *Underrättelse om bristande uppfyllelse av bestämmelser om lagring av [sic!] samt ersättning vid utlämnande av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål*, underrättelse publicerad 2014-06-19 (Dnr 14-4175). Hämtad 2014-11-30 från: <http://www.pts.se/upload/Beslut/Telefoni/2014/Underrättelse-14-4175.pdf>

Ramberg, Anne: *Rätten till privatliv måste skyddas bättre*, publicerad 2014-04-26 SvD. Hämtad 2014-12-16 från: http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/ratten-till-privatliv-maste-skyddas-battre_3496242.svd

Slovaekiens författningsdomstol, pressmeddelande publicerat 2014-04-23 (nr 30/2014). Hämtad 2014-12-01 från: http://portal.concourt.sk/plugins/servlet/get/attachment/main/ts_data/Tl_info_30_14_dan_el_ko_m.pdf

Sundin, Mathias: *“EU-domen ger oss chans att förbättra övervakningslagar”*, publicerad 2014-04-11, DN. Hämtad 2014-12-16 från: <http://www.dn.se/debatt/eu-domen-ger-oss-chans-att-forbatta-overvakningslagar/>

Svenson, Bengt och Malmquist, Henrik: *Nätleverantörer har förhindrat vårt arbete*, publicerad 2014-05-14 SvD. Hämtad 2014-12-15 från: http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/natleverantorer-har-forhindrat-vart-arbete_3538232.svd

Tele2: *Tele2 Sverige återupptar datalagring efter föreläggande från PTS*, pressmeddelande 2014-06-27. Hämtad 2014-12-28 från: <http://om.tele2.se/tele2-sverige-aterupptar-datalagring-efter-forelaggande-fran-pts/>

Tele2: *Tele2 välkomnar beslut om EU-datalagringsdirektivets ogiltigförklarande*, pressmeddelande 2014-04-08. Hämtad 2014-12-01 från <http://newsroom.tele2.se/tele2-valkomnar-beslut-om-eu-datalagringsdirektivets-ogiltigforklarande/>

Österrikes författningsdomstol, *Austrian Laws on Data Retention Found Unconstitutional*, pressmeddelande 2014-06-27. Hämtad 2014-12-17 från: https://www.vfgh.gov.at/cms/vfgh-site/attachments/1/5/8/CH0006/CMS1409900579500/press_releasedataretention.pdf

Rättsfallsförteckning

Svensk praxis

FR dom 2014-10-13: *Tele2 mot PTS* (mål 14891-14)

Kammarrätten (uppkommande mål 7380-14), prövningstillstånd meddelat 27-11-2014

Domar från EU-domstolen

C-6/64 *Costa mot ENEL*, REU 1964 s. 01141

C-14/83 *Von Colson och Kamann mot Land Nordrhein-Westfalen*, REG 1984 s. 01891

C-112/00 *Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge mot Republiken Österrike*, REG 2003 s. I-5659

C-465/00, C-138/01 och C-139/01 *Rechnungshof m.fl. mot Österreichischer Rundfunk, m.fl.*, REG 2003 s. I-4989

C-402/05 P och C-415/05 P *Kadi och Al Barakaat Internationeal Doudation mot Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission*, REG 2008 I-6351

C-301/06 *Irland mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd*, REG 2009 s. I-593

C-92/09 och C-93/09 *Volker und Markus Schecke GbR och Hartmut Eifert mot Land Hessen*, REU 2010 s. I-11063

C-145/09 *Land Baden-Württemberg mot Panagiotis Tsakouridis*, REU 2010 s. I-11979

C-185/09 *Europeiska kommissionen mot Kungariket Sverige*, REU 2010 s. I-14

C-539/10 P *Stichting Al-Aqsa mot Europeiska unionens råd* och C-550/10 P *Konungariket Nederländerna mot Stichting Al-Aqsa*, publicerat i den elektroniska rättsfallssamlingen 2012-11-15

C-256/11 *Murat Dereci m.fl. mot Bundesministerium für Inneres*, REU 2011 s. I-11315

C-270/11 *Europeiska kommissionen mot Kungariket Sverige*, ännu ej publicerat i REU

C-283/11 *Sky Österreich GmbH mot Österreichischer Rundfunk*, ännu ej publicerat i REU

C-293/12 och C-594/12 *Digital Rights Ireland Ltd mot Minister for Communications, Marine and Natural Resources m.fl. och Kärntner Landesregierung (datalagringsdomen)*, ännu ej publicerad i REU

Förslag till avgörande av generaladvokat Pedro Cruz Villalón angående mål C-293/12, föredraget 2013-12-12

C-390/12 *Robert Pflieger m.fl.*, ännu ej publicerad i REU

Domar från Europadomstolen

S. and Marper v. the United Kingdom, no 30562/04 and 30566/04, ECHR 1581.

P.G. and J.H. v. the United Kingdom, no 44787/98, ECHR 2001-IX

Z. v. Finland, no 22009/93, ECHR 1997-I

Utländska domar

Rumäniens författningsdomstol, dom 2009-10-08 (beslut nr 1258). Hämtad 2014-12-15 från http://www.legi-internet.ro/fileadmin/editor_folder/pdf/decision-constitutional-court-romania-data-retention.pdf

Tysklands federala författningsdomstol, dom 2010-03-02 (1 BvR 256/08). Hämtad 2014-12-15 från http://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2010/03/rs20100302_1bvr025608.html

Tjeckiens författningsdomstol, dom 2011-03-22 (Pl. ÚS 24/10). Hämtad 2014-12-15 från https://edri.org/files/DataRetention_Judgment_ConstitutionalCourt_CzechRepublic.pdf